

Ontdek méér klassiek op orkest.nl

Sibelius' Vioolconcert & Moessorgski's Schilderijen van een tentoonstelling

Clara-Jumi Kang schittert in het *Vioolconcert* van Sibelius en Adam Hickox dirigeert het Nederlands Philharmonisch in Moessorgski's *Schilderijen van een tentoonstelling*.

za 19 september, 20:15
ma 21 september, 20:15
Het Concertgebouw

Nederlands Philharmonisch
Adam Hickox, dirigent
Clara-Jumi Kang, viool

Geniet ook van het Nederlands Philharmonisch in seizoen 26-27

Smaakte dit concert naar meer? Vanaf 1 juni kun je kaarten bestellen voor een gevarieerd seizoen vol prachtige concerten van het Nederlands Philharmonisch & Nederlands Kamerorkest. Bekijk alle concerten van seizoen nu al op orkest.nl.

N NEDERLANDS **40**
PHILHARMONISCH **jaar**

Martin Rajna
dirigent

Nikola Meeuwsen
piano

BEETHOVEN
DVOŘÁK

Yakult

orkest.nl

PROGRAMMA

Ludwig van Beethoven (1770 - 1827) Pianoconcert nr. 3 in c, op. 37 (1800)

Allegro con brio
Largo
Rondo: Allegro

Pauze

Antonín Dvořák (1841 - 1904) Symfonie nr. 8 in G, op. 88, B. 163 (1889)

Allegro con brio
Adagio
Allegretto grazioso
Allegro ma non troppo

NEDERLANDS PHILHARMONISCH

Martin Rajna, dirigent
Nikola Meeuwsen, piano

za 13 juni, 20:15
zo 14 juni, 20:15
Het Concertgebouw
di 16 juni, 20:15
TivoliVredenburg

Duur concert: ca. 100 minuten

VOORPROGRAMMA

NPO-Klassiek-presentator
Jan van Poppel leidt het
programma in.

za 13 juni, 19:40 - 20:00
zo 14 juni, 19:40 - 20:00
in de Spiegelzaal

Van Wenen naar Bohemen

Beethoven en Dvořák woonden allebei in het grote Habsburgse Rijk in de 19e eeuw. Beethoven was burger en kunstenaar in de hoofdstad van dat rijk, een wereldcentrum van kunst en muziek. Dvořák leefde aan het eind van dezelfde eeuw in een buitengewest dat al eeuwen door de Habsburgers overheerst werd. Dvořák bouwde voort op de symfonische traditie die Beethoven had vernieuwd.

In het keizerlijke Wenen zou de vijfde april 1803 een belangrijke dag worden. Ludwig van Beethoven, inmiddels de belangrijkste componist van de stad, organiseerde die dag een nieuw 'Akademiekonzert'. Op het programma stonden onder meer de *Eerste* en *Tweede Symfonie*, het *Derde Pianoconcert* en het oratorium *Christus am Ölberge*. De kaartverkoop liep zo goed, dat Beethoven een paar dagen voor het concert de prijzen verdrievoudigde. Zoals gewoonlijk bij Beethoven, verliep de voorbereiding uiterst chaotisch. Op de *Eerste Symfonie* na waren alle stukken nieuw gecomponeerd en soms zelfs nog niet helemaal af. Zo was hij op de vroege ochtend voor de repetitie nog bezig om partijen van het oratorium uit te schrijven en van het pianoconcert, waarin hij zelf zou optreden, had hij de solopartij alleen schetsmatig genoteerd. Er was maar geld voor één repetitie op de dag van het concert zelf, die al om acht uur in de ochtend begon en zes uur zonder ophouden doorging. De musici waren aan het eind van hun latijn en begonnen te rebel-leren. Het was Beethovens beschermheer, prins Karl von Lichnowsky, die de boel redde door een uitgebreide lunch te laten aanrukken, waarna de repetitie doorging tot vlak voor het begin van het concert dat om 18.00 uur gepland stond.

Het succes was niet overweldigend. Hier en daar was te horen dat er te kort gerepeteerd was, wat resulteerde in veel foute noten en matig geïnspireerd spel. En vlak voor het concert was nog in allerijl besloten enkele minder belangrijke onderdelen te schrappen, hetgeen de sfeer niet echt ten goede kwam. Maar Beethoven zelf stal de show als solist in het pianoconcert. Het publiek vond het enerverend, maar ook modern. Beethoven had zich laten inspireren door Mozarts *Pianoconcert K 491*,

een van de weinige in mineur van zijn hand. Beethoven koos dezelfde melancholieke toonsoort c mineur en nam ook enkele melodieën over. Maar verder ging hij volledig zijn eigen gang. Het eerste deel is heroïsch van karakter met een zeer lange orkestrale inleiding. Het tweede deel is dromerig en heeft wel iets weg van de nocturnes (een reeks pianowerken) die de componist Chopin later zou schrijven. Het slotdeel keert weer terug naar de heftigheid en melancholie van het eerste deel met als verrassende uitsmijter een vrolijk slot.

Na afloop van het concert waren de meningen verdeeld. Sommigen vonden dat Beethoven wel erg veel over hen had uitgestort. Anderen vonden juist dat hij met zijn vooruitstrevende werken een nieuwe tijd liet aanbreken. Aangename bijkomstigheid was dat het concert een aardige winst had opgeleverd van 1.800 florijnen, naar onze maatstaven ongeveer 32.000 euro. En dat was voor Beethoven, die te boek stond als erg op de penning, minstens even belangrijk als de muziek zelf.

Waar Beethoven in Wenen in het centrum van de macht van het Habsburgse Rijk zat, bevond Antonín Dvořák zich meer aan de periferie in Tsjechië, een gebied waar al lange tijd de Oostenrijkse keizer de scepter zwaaide. Het leidde regelmatig tot verlangen naar onafhankelijkheid. Vooral in de 19e eeuw gistte het. Wat dat betreft was de Tsjechische componist Smetana een echte nationalist. Hij stond in het revolutiejaar 1848 op de barricades in Praag, schreef patriottische liederen en componeerde opera's met een duidelijk politieke lading. Dvořák was, een kleine generatie na Smetana, uit een heel ander hout gesneden. Hij had niet zozeer nationalistische gevoelens, als wel nationale trots en wilde met zijn muziek uitdragen hoe mooi en enerverend de cultuur van zijn geboorteland was. Het maakte hem tot een internationaal gewaardeerd componist. Zijn *Slavische Dansen* waren een enorme hit die overal uitgevoerd werden en in de pianoversie op talloze lessenaars lag. Ook zijn Tsjechische liederen en Moravische gedichten genoten een grote populariteit. Maar ook zonder uitgesproken titels bleef Dvořáks muziek doordrenkt met Boheemse (Tsjechische) folklore. Achter neutrale termen als symfonie of strijkkwartet ging menige Tsjechische volksmelodie schuil.

De *Symfonie nr. 8* is daar wel een uitgesproken exponent van. Het was een dankbetuiging voor het feit dat hij als lid was toegelaten tot de Kaiser-Franz-Joseph-Akademie voor wetenschap, literatuur en kunst. De muziek componeerde hij in het dorpje Vysoká ten zuidwesten van Praag. Daar bezat hij een landgoed waar hij vaak de zomervakantie doorbracht. Aan alle kanten is deze muziek op en top Tsjechisch, geschreven in een idyllische plattelandsomgeving, bevolkt door vriendelijke dorpsbewoners. Het is bijna filmmuziek bij een propagandafilm gemaakt door het plaatselijk toeristenbureau. Vanaf de eerste noot is het raak. Er klinkt een weemoedige, maar bepaald geen treurige melodie die uitmondt in vrolijk getwinkeler van vogels bij een stralende zonsopgang. Deze twee elementen, afgewisseld met wat volksmelodieën beheersen dit deel. Het langzame tweede deel begint met een verwijzing naar de zigeunertonladder, ooit naar Europa gebracht door de Roma-bevolking maar later ook meer algemeen met Oost-Europese muziek geassocieerd. Daaruit ontspruit een dromerige melodie die hij had genomen uit zijn tegenwoordig vrijwel vergeten komische opera *De stijfkoppige verliefden*. Het derde deel is een mooie ontmoeting tussen Oostenrijk en Tsjechië. Het begint als een ländler, een typisch Oostenrijkse volksdans die ook in de omgeving van Wenen populair was. Daarop volgt, in vrijwel het zelfde tempo, een starodávný, een volksdans uit streek van Moravië. Het slot is een reeks variaties, halverwege onderbroken door een meer dramatisch deel. Maar het thema is een echte skočná (ook een sort dans) die in de meer uitbundige variaties en aan het slot zo uit Dvořáks *Slavische Dansen* weggelopen zou kunnen zijn. Opvallend is de trompetfanfare waarmee dit laatste deel opent. Volgens de Tsjechische dirigent Rafael Kubelik met goede reden: 'In Bohemen roepen de trompetten nooit op tot de strijd, maar altijd tot de dans.' En dansen kun je vier delen lang in deze uitgesproken Tsjechische symfonie van Dvořák.

Tekst: Kees Wisse

Nederlands Philharmonisch

Het Nederlands Philharmonisch is als vaste partner van De Nationale Opera hét operaorkest van Nederland. Daarnaast heeft het orkest een eigen concertserie in Het Concertgebouw en is het op podia ver buiten Nederland te beluisteren, van Rotterdam tot Wenen en Parijs. Naast het grote repertoire van Wagner, Strauss, Mahler en Stravinsky speelt het Nederlands Philharmonisch ook regelmatig wereldpremières van hedendaagse componisten: Nederlandse maar ook internationale opdrachtwerken. Tussen 2021 en 2025 speelde het orkest succesvolle concerten met de veelbesproken en briljante Lorenzo Viotti als chef-dirigent. In dit jubileumseizoen – het orkest bestaat veertig jaar! – keert hij terug als gast met meesterwerken als Mahlers magistrale *Symfonie nr. 2*. We verwelkomen topsolisten als Patricia Kopatchinskaja en Isabelle Faust, maar ook meester-dirigenten als Sir Mark Elder en Dima Slobodeniuk en natuurlijk onze eredirigent Hartmut Haenchen. Hiernaast geven we ook ruim baan aan de jongere generatie: solisten als Nikola Meeuwsen, Timothy Ridout, Ivan Karizna en dirigenten als Eva Ollikainen, Pierre Bleuse en Aziz Shokhakimov.

Martin Rajna, dirigent

De Hongaarse Martin Rajna is sinds 2023 chef-dirigent van de Hongaarse Staatsopera; begin 2025 werd hij benoemd tot muziekdirecteur van het Luxemburgs Filharmonisch Orkest en vanaf 2026 is hij samen met Ádám Fischer artistiek directeur van de Wagnerdagen in Boedapest. Van 2021 tot 2025 was hij chef-dirigent van het Győr Philharmonic Orchestra. Ondanks zijn jonge leeftijd is Rajna een veelgevraagd gastdirigent bij vooraanstaande Hongaarse orkesten en treedt hij regelmatig op in heel Europa. Hoogtepunten van het seizoen 2025-2026 waren *Lohengrin*, *Turandot*, *La bohème* en *Aida* in de Hongaarse Staatsopera; zijn debuut bij het Luxemburgs Filharmonisch Orkest in Bozar in Brussel; en uitvoeringen van Bartóks *Blauwbaards burcht* en Poulencs *La voix humaine* in Florence. Eerder dirigeerde hij ensembles als het London Philharmonic Orchestra, Sinfonia Varsovia en de orkesten van La Fenice en Düsseldorf. Hij ontving onder meer de Junior Prima Award, de Lucerne Festival Academy Conducting Fellowship en de György Cziffra Festival Talent Prize.

Nikola Meeuwsen, piano

In 2025 schreef Nikola Meeuwsen (geboren in 2002) geschiedenis door als eerste Nederlandse pianist de Eerste Prijs te winnen op de Koningin Elisabethwedstrijd in Brussel. Deze overwinning gaf zijn carrière een krachtige impuls. Hoogtepunten in het seizoen 2025/26 waren onder meer een solo -recital in de Grote Pianisten-serie van Het Concertgebouw, optredens met het Rotterdams Philharmonisch Orkest, een debuut in de NTR ZaterdagMatinee, en grote tournees door China, Korea, Japan en Brazilië. Nikola laat zich diep inspireren door de individualistische en expressieve stijl van romantische pianisten als Horowitz, Cortot en Rachmaninoff. Critici prijzen hem om zijn rijke kleurenpalet, overtuigende artistieke visie en persoonlijke stijl, waarin kracht en poëzie in balans zijn. Na Beethovens *Derde pianoconcert* werkt Meeuwsen in seizoen 2026-2027 wederom samen met het Nederlands Philharmonisch in Mozarts *Pianoconcert nr. 23*. In zijn woonplaats Den Haag studeert Nikola op een Bösendorfer-vleugel, die hem ter beschikking is gesteld door het Nationaal Muziekinstrumenten Fonds (NMF).

Masterminds over Ludwig van Beethoven

In deze podcast hoor je meer over de mens achter de grote componist. Musicoloog Kees Wisse en podcast-maker Botte Jellema duiken samen in het vaak complexe leven van de grote meesters in de klassieke muziek. De aflevering over het leven en de muziek van Ludwig van Beethoven is te beluisteren in diverse podcastapps of via orkest.nl/beethoven.

Schrijf je in voor onze nieuwsbrief

Altijd weten wat er speelt? Schrijf je in voor de nieuwsbrief van het Nederlands Kamerorkest en het Nederlands Philharmonisch. Hoor als eerste over concerttips, achtergrondinterviews, speciale producties en nieuwe concerten. Scan de QR-code om je aan te melden.